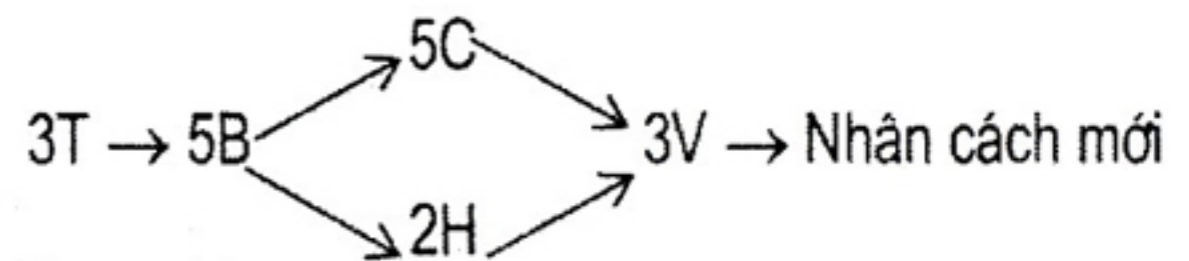

**MỘT PHƯƠNG HƯỚNG MỚI NÂNG CAO NHANH CHÓNG
CHẤT LƯỢNG VÀ HIỆU QUẢ HỌC NGOẠI NGỮ:****Day kĩ năng suy nghĩ
bằng ngoại ngữ cho người học**

LÊ KHÁNH BẰNG

Suy nghĩ bằng ngoại ngữ là năng lực hình dung được ngoại ngữ đó trong đầu mà không phải trải qua giai đoạn nghĩ bằng tiếng mẹ đẻ rồi mới dịch ra tiếng nước ngoài. Không có khả năng này, người học phải chuyển từ tiếng nước ngoài sang tiếng mẹ đẻ mới hiểu (nghe) rồi mới có thể trả lời bằng tiếng mẹ đẻ, sau lại dịch sang ngoại ngữ để trả lời. Việc đó vừa chậm, vừa làm giảm khả năng sử dụng ngoại ngữ như một công cụ giao tiếp. Suy nghĩ bằng ngoại ngữ là một yêu cầu khách quan của việc ngoại ngữ trong xu thế toàn cầu hoá hiện nay. Nếu biết cách học, ai cũng có thể suy nghĩ bằng ngoại ngữ, chứ không phải chỉ người có năng khiếu. Xuất phát từ việc học và dạy ngoại ngữ của bản thân và từ một số thành tựu của khoa học, chúng tôi đã có ý tưởng muốn nâng cao chất lượng và hiệu quả của việc học ngoại ngữ nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển và hội nhập của nước ta, ngoài 4 kĩ năng nghe, nói đọc, viết thường dạy, cần dạy cho người học *kĩ năng suy nghĩ bằng ngoại ngữ để có thể tạo nên một vùng ngoại ngữ trong vỏ não cho họ*. Đây là một vấn đề mới và rất khó. Vì vậy chúng tôi đã cố gắng vận dụng những thành tựu của các nền văn hoá từ trước đến nay, đặc biệt dựa trên năng lực tập trung tư tưởng cao độ của con người và dựa trên một số thành tựu hiện đại của các khoa học nói chung, và của các khoa học giáo dục nói riêng, đặc biệt của các nghiên cứu về não bộ người, của tâm lí học, của công nghệ đào tạo, của giáo dục theo hợp đồng, giáo dục bằng mục tiêu, dạy học lấy học sinh làm trung tâm và nhóm làm trung tâm, v.v.. Chúng tôi còn khai thác kinh nghiệm học ngoại ngữ và làm việc của những người tài giỏi từ trước đến nay. Từ đó chúng tôi đã đề xuất ra được phương pháp tự học và hướng dẫn tự học ngoại ngữ để có được kĩ năng suy nghĩ bằng ngoại ngữ

theo 2 công thức và 2 phương pháp cơ bản sau đây:

I. HAI CÔNG THỨC**1. Công thức riêng của học và dạy ngoại ngữ:**

Trong đó:

- 3T: Chủ động tập trung tần số (lặp đi lặp lại nhiều lần), tốc độ (chủ động về độ rất nhanh và chậm).
- 5B: 5 bước chuyển vào trong và ngược lại (nhìn, đọc thật to, đọc vừa, đọc mấp máy môi, đọc liếc (trong óc)).
- 2H: Hiệu quả gồm 2 chỉ tiêu: Đáp ứng kịp thời các yêu cầu của nền kinh tế xã hội và Sử dụng tối ưu các nguồn lực.
- 3V: 3 vùng ngoại ngữ:
 - + Mức I: Cơ bản tối thiểu
 - + Mức II: Cơ bản phổ thông
 - + Mức III: Chuyên ngành.
- B.T.B: Bản thân - thầy - bạn: Phát huy cao độ nội lực bản thân kết hợp với sự hỗ trợ của thầy và bạn.
- V.T: Việt Nam - Thế giới: Dựa vào kinh nghiệm của Việt Nam và thế giới.
- 2.5.2.7.5:
 - 2: Động cơ đúng và mạnh
 - 5: Chất lượng gồm 5 chỉ tiêu: 5 H: Trí thức (head), kĩ năng (hand), thái độ (heart), sức khỏe (health), hạnh phúc (happiness).
 - 2: Hiệu quả; 2 chỉ tiêu: Đáp ứng ... và Sử dụng tối ưu
 - 7: Bảy công đoạn của công nghệ đào tạo: xác định đúng đầu ra, đầu vào, nội dung, điều kiện, quy trình, phương pháp, kiểm tra.

Ⓜ5: Bí quyết thành công: 1 từng bước, 2 trúng, 3 nhanh, 4 nhiều, 5 kết.

II. HAI PHƯƠNG PHÁP CƠ BẢN

1. Kết hợp tập trung tĩnh và tập trung động (cũng có thể gọi tắt là kết hợp tĩnh và động) cụ thể cần học theo các bước sau: (thí dụ: học vần chữ cái, số đếm hay một vấn đề nào đó).

- Thư giãn 30 giây → 1 phút (nhắm mắt theo dõi hơi thở để dễ tập trung)

- Tập trung tĩnh 4 phút → 8 phút (hoặc hơn tùy vấn đề)

+ Nghĩ trong óc 1 phút → 2 phút

+ Nhắm trong óc 1 phút → 2 phút.

+ Viết trong óc 2 phút → 4 phút hoặc hơn (nếu viết không được, tập viết không bằng ngón tay giữa trời sau một thời gian sẽ viết được trong óc).

- Thư giãn 30 giây → 1 phút (để có sức tiến hành thiền động).

- Tập trung động: 6 phút → 10 phút.

+ Nói với bạn (thật lưu loát) 2 phút Ⓜ 4 phút

+ Viết ra giấy 3 phút → 6 phút (nhanh nhất có thể được, không nhắc bút).

2. Thực hiện 5 bước chuyển vào trong và ngược lại

Thí dụ: Học từ cái bàn tiếng Anh (đây là cái bàn: This is a table).

a) Chuyển vào trong: 1) Nhìn và sờ vào cái bàn (để có biểu tượng về sự vật và hiện tượng); 2) Nói thật to: This is a table (để tạo nên một khu vực hưng phấn mạnh trong vỏ não nhằm át tiếng mẹ đẻ); 3) Nói vừa; 4) Nói mấp máy môi 5 lần; 5) Nói (nghĩ) trong óc 5 → 20 lần hoặc hơn cho đến khi thuộc luôn.

b) Chuyển ra ngoài: 1) Nghĩ trong óc về cái bàn bằng tiếng Anh; 2) Nói mấp máy môi bằng tiếng Anh: This is a table (có thể 1 hoặc nhiều lần tùy người); 3) Nói vừa; 4) Nói to; 5) Viết ra giấy. Học theo các phương pháp như trên, bạn có thể tự rèn luyện được cả 5 kĩ năng, nghe, nói, đọc, viết, đặc biệt *suy nghĩ bằng ngoại ngữ* ngay từ đầu.

c) Thực hành: Bạn thử vận dụng các phương pháp trên vào học. 1) Vần chữ cái tiếng Anh: a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, y, z; 2) Tập nói về bản thân, gia đình, công việc hay việc học của mình.

Ngoài ra, *nên chú ý một số biện pháp sau:*

- Khi đọc các từ, cố gắng gắn chữ viết, âm, thanh của từ với hình dáng của sự vật, khái niệm.

- Chấp nhận cách diễn đạt của người bản ngữ.

- Học đâu chắc đấy. Một hành động lời nói phải được lặp đi lặp lại nhiều lần để khắc sâu và hình thành phản xạ có điều kiện.

- Ngay từ những ngày đầu của học ngoại ngữ,

người học phải tập trung suy nghĩ bằng ngoại ngữ.

- Tốc độ nhanh để người học không có thời gian dịch ra tiếng mẹ đẻ. Ví dụ: Đọc hiểu một bài khoá đầu tiên là 1 phút sau giảm dần xuống còn 30 giây hay ít hơn.

- Tăng cường sử dụng thiết bị nghe nhìn ngay từ những bài học đầu tiên qua hình ảnh và âm thanh, tình huống giao tiếp, người học học cách sử dụng lời nói đó.

- Người học tập đọc, viết, nói suy nghĩ thẳng bằng ngoại ngữ và cố gắng tập trung tư tưởng cao độ khi học.

- Trong giờ học cũng như ngoài giờ, cố gắng giao tiếp với các đồng môn bằng ngoại ngữ đang học.

- Nếu có điều kiện nên tham gia các hội nghị, câu lạc bộ, nói chuyện với người nước ngoài, đọc sách báo, xem phim bằng ngoại ngữ.

- Học suy nghĩ bằng ngoại ngữ: Học thật thuộc một "bài khoá" đọc trong óc nhiều lần, ngày càng nhanh, sau đó có thể đọc chậm lại từ từ rồi rất chậm, sau đó lại tăng tốc đến cực nhanh. Sau đó có thể chuyển sang chỉ "suy nghĩ" về bài đó chứ không phải là "đọc" nữa. Tiếp đó có thể suy nghĩ sáng tạo dựa vào bài đó. Thí dụ khi học bài "Such is life". Kinh nghiệm qua 14 khoá cho thấy học một bài thật kĩ như trên sẽ có thể tạo nên được vùng ngoại ngữ trong vỏ não. Vấn đề ở đây là *mỗi người phải hết sức cố gắng vượt lên chính mình*. Thí dụ: yêu cầu đọc bài "Such is life" phải chỉ trong 30 giây mới được điểm 10, lúc đầu bạn có thể đọc đến 60 giây hoặc hơn, nhưng ngay sau đó bạn phải tập trung cao độ để đọc rút ngắn xuống cho được 50 giây hoặc ít hơn và cứ thế qua nhiều lần, đạt cho kì được 30 giây. Nhiều học viên các khoá vừa qua, sau khi tự vượt được, đã rất phấn khởi và tự tin hơn.

Chúng tôi đã tiến hành thử nghiệm các ý tưởng và phương pháp trình bày trên qua nhiều năm, từ năm 1986 qua lớp dạy tiếng Bồ cho cán bộ đi làm chuyên gia ở Angola ở Trường Đại học Sư phạm, Đại học Ngoại ngữ - Đại học Quốc gia Hà Nội, qua 3 khoá học tiếng Pháp chuyên ngành ở khoa giáo dục tiểu học Trường Đại học Sư phạm Hà Nội (do Pháp tài trợ - 2001 - 2003) qua nhiều khoá học tiếng Anh (15 khoá ở Trung tâm hỗ trợ sáng tạo khoa học - công nghệ Hà Nội và hơn 10 khoá tại nhà) và qua các lớp cao học và bồi dưỡng cán bộ giảng dạy của một số trường đại học như: Đại học Sư phạm Hà Nội, Đại học Ngoại ngữ, Đại học Huế, Đại học Sư phạm An Giang, Đại học Hàng Hải, v.v.. trên nhiều loại đối tượng khác nhau (HS phổ thông, SV, học viên cao học, học viên đã đi làm, cán bộ đã đứng tuổi) với các trình

độ khác nhau (trình độ A, B, C, sau C, SV ngoại ngữ năm I → III, giáo viên Anh văn). Trong quá trình thử nghiệm, chúng tôi cũng đã trình bày và trao đổi với một số trung tâm, một số trường đại học, một số GV ngoại ngữ lâu năm để rút kinh nghiệm thêm. Nhìn chung, nhiều người đã tán thành các ý tưởng và phương pháp trên. Phần lớn người học đều cảm thấy tiến bộ về cả 5 kĩ năng nghe, nói, đọc, viết, nhất là *suy nghĩ bằng ngoại ngữ* và tự tin hơn trong giao tiếp với người nước ngoài, đặc biệt học được cách học ngoại ngữ có hiệu quả. Vì vậy, một số kết quả nghiên cứu của chúng tôi đã được giới thiệu trên một số tạp chí như: Tạp chí Đại học và Chuyên nghiệp (trước đây), Tạp chí Dạy và Học ngày nay, Tạp chí Truyền hình và trên một số báo như: Báo Giáo dục và Thời đại, Khoa học và Phát triển, Khuyến học và Dân trí.com.vn, Đài Phát thanh tiếng nói Việt Nam. Ngoài ra, dựa vào các kết quả nghiên cứu và thử nghiệm trên chúng tôi đã hoàn thiện được cuốn sách "Phương pháp tự học và hướng dẫn tự học Ngoại ngữ có chất lượng và hiệu quả cao, đã được sử dụng nội bộ từ năm 1998, nay chính thức được Nhà xuất bản Đại học Sư phạm Hà Nội in năm 2006 với độ dày trên 200 trang.

Sau đây chúng tôi xin giới thiệu một số cảm nhận của người học qua các khoá theo các phương pháp trên (lược trích):

1) Trà My - HS lớp 8, học viên khoá 9 tại nhà A17 Mai Dịch: Hôm nay, ngày 23 tháng 7 năm 2006, tôi đã học buổi cuối cùng kết thúc khoá học tiếng Anh bằng phương pháp "Thiền" do GS. Lê Khánh Bằng dạy. Sau khoá học, điều bất ngờ đã xảy ra: tôi đã nói được hoàn toàn bằng tiếng Anh trong 3 phút về chủ đề "Bản thân, gia đình, việc học"...

2) Nguyễn Xuân Khôi - SV Đại học Kiến trúc Hà Nội, ngạc nhiên về kết quả của mình: "Tôi từng tiếp xúc với vài giáo trình ngoại ngữ, nhưng phương pháp "Thiền" quả là mới lạ. Vậy mà sau 5 buổi học, tôi đã có thể nói, đọc, viết tốt hơn và bước đầu suy nghĩ được bằng ngoại ngữ".

3) Đoàn Trúc Lâm - Chuyên môn Quản trị kinh doanh, học viên khoá 14...

Tôi đã thực hiện chính xác các hướng dẫn của thầy với quyết tâm nỗ lực rất cao... Kết quả là trước đây để học hết bảng chữ cái tôi đã phải mất 10 giây đến 12 giây, vậy mà sau một buổi tối quyết tâm học theo các phương pháp kết hợp thiền tĩnh và thiền động và 5 bước chuyển vào trong và ngược lại, tôi đã đọc được thuộc lòng hết bảng chữ cái với thời gian 4 giây, có những lúc đạt đến 3 giây, thật là một kết quả bất. Với tinh thần phấn khởi trên, vào hôm sau tôi đã

học thuộc bài "Such is life" trong một tiếng tập trung cao độ và có thể đọc trong vòng 30 giây. Tôi tự cảm thấy mình đã thực sự vượt được ngưỡng của bản thân. Những cảm giác về đầu nóng lên khi tập trung cao độ, tiếng vang của bài học trong óc mà thầy nói trước khoa học, tôi đều trải nghiệm và thấy hoàn toàn chính xác.

4) Hồ Thanh Mỹ - Giáo viên tiếng Anh Trường Cao đẳng Sư phạm An Giang đã viết: "Sáng nay, ngày 4 tháng 9 năm 1997, sau mấy mươi phút học thực nghiệm bằng phương pháp "Thiền", tôi nhận thấy đây là một phương pháp học ngoại ngữ rất hay. Trước đây, trong quá trình dạy học, tôi cũng thường yêu cầu HS thuộc lòng một cách bình thường, không có phương pháp nào, vì thế HS không ghi nhớ được lâu. Với phương pháp "Thiền", HS có thể đọc nhanh, nói nhanh, đúng và đặc biệt ghi nhớ rất sâu. Đây là cách học hay mà mọi người có thể áp dụng được.

5) Nhà văn Nguyễn Quang Thân: 40 năm trước tôi từng học tiếng Pháp, rồi việc đó chấm dứt cùng một ngày với Cách mạng tháng Tám. Sau đó tôi có học lại nhưng nói thì hầu như không có dịp thực hành và tất nhiên là rất dở. Tôi đến học một tháng tại nhà GS. Lê Khánh Bằng và đã làm việc một tháng tại Pháp mà không gặp trở ngại gì về mặt ngôn ngữ.

Một số cảm nhận trên đây đã nói lên một số kết quả bước đầu của việc thực hiện ý tưởng dạy cách suy nghĩ bằng cách học ngoại ngữ với các phương pháp đã trình bày trên. Tuy nhiên, hiện cũng còn một số ý kiến khác nhau xung quanh ý tưởng và các phương pháp này. Vì vậy chúng tôi rất mong bạn đọc đóng góp thêm cho nhiều ý kiến bổ sung và thử vận dụng sáng tạo để có thể góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả của phong trào học ngoại ngữ rộng lớn hiện nay. Từ đó một mặt góp phần khẳng định một phương hướng mới trong việc dạy ngoại ngữ, một mặt khác góp phần tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển và hội nhập của nước ta hiện nay □

Tài liệu tham khảo:

- 1) Lê Khánh Bằng - Nguyễn Văn Tư:
- *Phương pháp tự học và hướng dẫn tự học ngoại ngữ có chất lượng và hiệu quả cao*. NXB Đại học Sư phạm Hà Nội, 2006.
- *Phương pháp và biện pháp tạo nên một vùng ngoại ngữ trong vỏ não*. Tạp chí Dạy và Học ngày nay, 2005.
- 2) Lan Phương: *Học ngoại ngữ bằng "Thiền"*. Báo Khuyến học và Dân trí. Dantri-com.vn số thứ hai ngày 27 tháng 6 năm 2005.
- 3) Elliot L. Judd Teaching additional languages UNESCO 2001.
- 4) Bùi Hiền: "Toàn cảnh giáo học Pháp ngoại ngữ". Hà Nội 2006.